ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ—11—ՅՈՒՆԻՍ ՓԱՆԵԼԻՆՆԵՐՈՐԴ—ՏԱՐԻ—ԹԻՎ—2613 Ն.—Տ.—23—ՅՈՒՆԻՍ—1880

ԳԱՅՄԱՆԸ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ հմր. 10 Մէճ.
» » Գաւառաց » 12 »
վեցամս. » Կ. Պոլսոյ » 5 »
» » Գաւառաց » 6 »
Օտար երկիրներու » 24/2 Լիրա
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղրուշ, երկու անգամի համար 2 ղրուշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կը լինի։
Մէջն մի թիւ 40 փարա արծաթ։

ՄԱՅՐ

ԼՐԱԳԻՐ

ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԱՅՄԱՆԸ

Դուրս գնացած լրագրոյ ճանրու ծախքը խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրոյս փոխարինում նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն խմբագիր—Տնօրէնին պիտի ուղղուի, Գալատիա Սանտրգրը-լար Ճատակի թիւ 103, Նօրա խան։
Մասիսի գրասենեակը։
Ճանրու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունիր։
Զատուած նամակ, յօդուած, եւ լուր չեն տրուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՒՊՕԼԻՍ 11 ՅՈՒՆԻՍ

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Եբեկոան Բոռով չէշտած)

Փարիզ 20 յունիս.

Անհաւասիկ ընդհանուր ներողութեան օրինագ ծրագրին պատճառաբանութիւնները, զորս երէկ Պ Ֆրէյսինէ կարդաց երեսփոխանաց ժողովին մէջ.

Տեարք. — Այն խօսքերէն ի վեր, զորս կառավարութիւնը վերջին փետրվար 13ին խօսեցաւ ժողովին առջև, մեծ շարժում մ'եղաւ մտքերուն մէջ ի նպաստ ներողութեան։ Այդ շարժումն, որ մեր իսկ նախատեսածէն շատ աւելի արագ է, քանի մը նոր միջադէպերով առաւել ևս ճեպեցաւ։ Խռովայոյզ դրդռութեանց առջև Փարիզի ժողովրդեան արդրդուելի հանդարտութիւնը, Լիոնի ընտրութիւնն որ օրինաւորութեան յաղթանակ եղաւ, վերջապէս յուլիս 14ի ազգային տօնին մերձենալը սիրտերուն մէջ վստահութեան ջերմ զգացում և մտաց անդորրութեան ընդհանուր պէտք յառաջ բերին։

Իմաստուն կառավարութեանց պարտքը՝ հասարակային կարծեաց այս ցոյցերուն ընդ միշտ ընդդիմանալ չէ, այլ զանոնք խնամով դիտել և պատշաճ ժամանակին անոնց առջև զիջանիլ է՝ երբոր երկրին չահուց վնաս մը չդար անոնցմէ։ Այս պարագային մէջ ևս մը այսօր։ Ընդհանուր ներողութիւնն, ըստ մեր խորին համոզման, կրնայ վճռուիլ առանց բնաւ վտանգ մը կատածուելու ընկերութեան համար։ Այն մարդիկն, որոց թոյլ պիտի տրուի իրենց հայրենի երկիրը վերադառնալ, նուազ վտանգաւոր կը լինին քան թէ դուրսն, և որչափ մոռէն տեսնուին, այնչափ քիչ կարեւորութիւն կը տրուի անոնց։ Միւս կողմանէ կառավարութիւնն ալ բաւական հզոր է խռովութեան ամեն փորձերը զսպելու՝ ո՞ր կողմէ և ծագին։

Այսպէսի որոշման մը նշանակութեան վրայ խարուելու կամ սխալելու երկիւղ չկայ։ Մեր զգացումները ծանօթ են. մեք երբէք չեմք արդարացներ այն ոճիրներն՝ որք ամեն խիղճերն յուզեցին, և որոց ծայրայեղութիւնն ուրիշ բանով չկրնար մեկնուիլ, բայց եթէ այն սարսափելի պարգաներով, որոց մէջ ծնունդ առին։ Մեք ոչ թէ ձեր արդարութեան կը դիմեմք, այլ գթութեան. միանգամայն հրաւէր կը կարդամք այն բարձրագոյն նկատողութեանց, որք երբեմն բացառիկ որոշումներ կը ներշնչեն քաղաքական ժողովոց։ Խիստ չատերու անարժանութեան վրայ աչք գոցելով, ամենուն համար անխտրաբար թողութիւն և անյիշաչարութիւն կը խնդրեմք ձեզնէ. ասոնց արի յեսոյ կը խնդրեմք ձեզնէ ամբողջացնել այն գործն, որուն երեք քառորդը կատարած էք, և չկրնար անսահմանապէս կիսկատար մնալ։

Գիտեմք որ ձեր կողմէ հաւանութիւն մը՝ մեծ պարտականութիւններ պիտի դնէ մեր վրայ. ձեր վստահութեան փոխարէն մեք ալ կրնամ պատիւ պիտի երաշխաւորեմք հասարակաց խաղաղութիւնն, և չպիտի վրիպիմք. մեր քաջասրտութիւնը գործին բարձրութեան հաւասար կ'ըլլամք. մեր ձեռաց մէջ՝ խնամութեան ասանդն անարատ և ակնածելի պիտի լինի։

Կը յուսամք, Տեարք, որ մեր տեսութեանց պիտի ընկերակցիք, և պիտի հաճիք վաւերացնել այն օրինաց ծրագիրը, զոր ձեզ ներկայելու պատիւ ունիմք։

ՕՐԻՆԱՑ ԾՐԱԳԻՐ

«ՄԻԱԿ ՅՈԴՈՒԱԾ» — Ներում չընորհուած է այն ամեն անձանց, որք 1870 և 1871 ի ապստամբութեանց վերաբերեալ ոճիրներու և յանցանաց համաք դատապարտեալ են՝ ինչպէս նաև այն ամեն անձանց, որք մինչև 1880 յունիս 19 քաղաքական և լրագրական ոճիրներու և յանցանաց համար դատապարտեալ են։»

Ժողովն իւր ծափահարութեամբք ցոյց տուաւ որ սոյն բացառութեան պահպանողական յայտարարութիւնն քուն համախիտ էր։

Այս առաւօտ հասած հեռագիրք

Փարիզ 21 յունիս,

Երեսփոխանաց ժողովը, Պ. Կամպէթթայի մի նշանաւոր առեղծուածներեն յետոյ ընդհանուր ներողութիւնը քուէարկեց 140 ի դէմ 333 քուէով։

Որոշուեցաւ որ Պ. Կամպէթթայի առեղծուածութիւնը Գաղղիոյ ամեն գիւղերուն մէջ ի պաշտօնէ հրատարակի։

Պէրլին 21 յունիս.

Դեսպանախորհուրդն երէկ կէս օրէն յետոյ ժամ 3 ին գումարեցաւ և մինչև ժամ 5 տևեց։

Երկրաչափական յանձնախումբն առաւօտուն գումարուած էր։

Լոնտրա 22 յունիս

Օսմ. Բոնս.		10 7/8
Փոխ.	1865	11 7/8
»	1869	11 3/8
»	1871	70 1/2
»	1872	19 1/2
»	1873	11 1/8
» Եգիպտ.		88 1/2
Անդղ. Բոնս.		98 11/16

Փարի, 22 յունիս.

Օսմ. Բոնս.		11,20
» Երկաթուղի		36,
Գաղղ. »	5 0/0	120,15
» »	3 0/0 Նոր	86, 5

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անհաւասիկ տէրութեանց համամասն ծանուցագրին ի պատասխան՝ Բ. Դրան յունիս 11 թուով Գերմանիոյ, Աւստրօ-Հունգարիոյ, Գաղղիոյ, Անգղիոյ, Իտալիոյ և Ռուսիոյ դեսպանաց ուղղած ծանուցագրին թարգմանութիւնը.

Կ. Պոլիս 14 յունիս.

Պարոն դեսպան.

Ստացայ այն ծանուցագիրը, զոր Ձեր Վսեմութիւնը պատիւ ըրաւ յԷրզրում յունիս 11ին՝ Պէրլինի դաշնագրին ինչինչ արամադրութեանց նկատմամբ։

Ձեր Վսեմութիւնը ներէ ինձ նախ այդ ծանուցագրին առաջին մասին վրայ միայն խօսիլ, որ Թուրքօ-Հելլենական սահմանաց ուղղութեան խնդրոյն կը վերաբերի, և որ անմիջական պատասխան մը կը պահանջէ, վասն զի տէրութիւնք իրենց Պէրլինի երեսփոխաններուն միջոցաւ ամսոյս 16 ին դեսպանախորհուրդ գումարելու դիտաւորութիւն ունէին՝ այդ ուղղութեան գործին համար։ Ձեր վսեմութեան ծանուցագրին նիւթ եղող միւս երկու խնդրոյ տրուելիք պատասխանն ալ անյապաղ պիտի հաղորդեմ Ձեր Վսեմութեան։

Թուրքօ-Հելլենական սահմանագծելոյ ուղղութիւնն որոշելու համար միջազգային յանձնախումբ մը հին ղրկելու նկատմամբ Վսեմ Սալիսպուրի Մաք ոիլին առաջարկն արդարև Բ. Դրան կողմէ ծանրակշիռ առարկութեանց առիթ տուաւ թէ՛ յանձնախմբին ունենալիք բընութեան և թէ պաշտօնին տեսակէտով։ Եթէ Բ. Դուռը մինչև ցարդ վերջնական պատասխան մը չտուաւ, պատճառն այն էր որ կ'սպասէր և կը յուսար որ այն առարկութիւններն 'ի նկատ պիտի առնուին։

Կայսերական կառավարութիւնն՝ Յունաստանի պահանջմանց և բընաւած ընթացքին պատճառաւ անոր հետ ուղղակի համաձայնելու անհընարութիւնը ճանչնալէ և անշուշտ Եւրոպիոյ ալ ճանչցնելէ յետոյ՝ ուրիշ փափաք չէր կրնար ունենալ, բայց միայն Պէրլինի դաշնագրին 24րդ յօդուածին նախատեսած միջնորդութեան գործադրութիւնը տեսնել։

Այն միջնորդութիւնը, զոր տէրութիւնք իրենց վերապահեցին բանակցութիւնները դիւրացնելու համար երկու կողման առաջարկել, մեք կը շարունակեմք հրաւիրել 'ի բոլոր սրտէ, վասն զի նա միայն յարմար կը թուի այս խնդրոյն արագ լուծումը բերելու։

Տէրութիւնք բնականաբար իրենք միայն պիտի որոշեն իրենց առաջարկել ուղած միջնորդութեան եղանակն, և Բ. Դուռն ալ առարկութիւն մը չէր ունենար՝ առաջադրեալ դեսպանախորհրդին դէմ եթէ Ձեր Վսեմութեան ծանուցագրին տուած տեղեկութիւններն այնպէս չթուէին ցուցնել թէ տէրութեանց երեսփոխաններն այնպիսի որոշումներ տարու կոչուած են, որք միջնորդութեան մը գաղափարին և բնութեան հետ չեն կրնար հաշտուիլ, Բ. Դուռը միշտ այնպէս հասկցած է թէ տէրութեանց միջնորդութեան ընելիքը պիտի լինի՝ ամեն բանէ առաջ քննել յանձնարարել և վիճաբանութեան ենթարկել սահմանագլխոց ուղղութեան այս կամ այն ծրագիրն՝ երկու պետութեանց լիւրաքանչիւրին հետ բանակցելով, բայց մասնաւորապէս անոր՝ որ ամեն զոհողութիւններն ընելու կոչուած է։ Այս համոզումն, որ Պէրլինի դաշնագրին Դ. յօդուածին ոգւոյն և խօսքերուն ճշգիւ պահպանութեանը վրայ հիմնեալ է, անշուշտ 'ի բաց պէտք է մնայ կայսերական կառավարութեան անկախութեանն և իւր որոշմանց ազատութեան դպչելու որ և է երկիւղ։

Եթէ այս եղած է տէրութեանց մնածութիւնն՝ այսինքն՝ եթէ՝ ըստ ձեր վսեմութեան ծանուցագրին՝ տէրութեանց երեսփոխաններուն Պէրլինի մէջ ընելիք որոշումն ուրիշ նպատակ չունի, բայց եթէ հողին տէր եղող տէրութեան ազատ հաճութեամբ համաձայնութիւն մը յառաջ բերելու սահմանեալ հաշտարար գործողութիւն մը պատրաստել, կայսերական կառավարութիւնը վստահ լինելով որ իւր անկախութիւնը պիտի յարգուի, միջնորդ տէրութեանց այս նիւթիս վրայ ընելիք առաջարկութիւններուն պատասխանելէ զատ ուրիշ մտահոգութիւն չունենար։

Դարձեալ այն յանձնախմբին, որ ըստ Ձեր Վսեմութեան ծանուցագրին պիտի կրնայ սահմանագծուիլն երթալ ընդհանուր սահմանագծին վերաբերեալ մանրամասնութիւնները կարգադրելու, պարտք կը համարիմ դիտել տալ Ձեր Վսեմութեան, թէ այն յանձնախումբը չկրնար, ըստ հաստատեալ կանոնաց և անյեղլի սովորութեանց, ուրիշ պաշտօն ունենալ, բայց միայն գործադրել այն գիծն, որոյ վրայ համաձայնութիւն հաստատուած լինի տէրութեանց և հողը տալու կոչուած պետութեան միջև։

Ձեր Վսեմութեան ծանուցագրոյն առաջին մասին տուած պատասխանս չեմ կրնար աւարտել առանց ապաչելու յանուն կայսերական կառավարութեան, որ հաճիք ի նկատ առնուլ միջնորդ տէրութեանց գործը դիւրացնելու համար իւր ըրած հաստատ որոշումը։

Բ. Դուռը վստահ լինելով . . . կառավարութեան և Պէրլինի դաշնագիրն ստորագրող միւս մեծ տէրութեանց արդարութեան ու բարեկամութեան վրայ, առիթ չպիտի փախցնէ իւր բարեյաջողութիւնն և Եւրոպիոյ նկատմամբ ունեցած յարգանքը ցուցնելու։

Բ. Դուռը Թուրքօ-Հելլենական սահմանագլխին ուղղութեան համար նոր սահմանագիծ մը ղրկեց Պէրլինի դեսպանախորհրդին։

Այս նոր սահմանագիծը վաղոսի ծովածոցին քիչ մը վերէն կ'սկսի, Լարիսայի և Թրհալայի վարէն կ'անցնի, և յետոյ քիչ մը վեր երթալով Եպիրոսի մէջ՝ Արթայի հարաւակողմը կը յանդի։

Ցար տիւ Պոսֆոր լրագրին իւր այս աւուր թուով կըսէ թէ բարձր ակումբներու մէջ չյուսացուիր որ տէրութիւնք Հայաստանի նըկատմամբ Բ. Դրան պատրաստած բարեկարգման ծրագրին գոհ լինին։ Դեսպանները կուզեն երեր որ յատուկ կազմական կանոնագիր մը չինուի Հայաստանի համար։

Բ. Դրան նախարարաց վերջին խորհրդին մէջ, Բարձր. Սաֆվէթ և Խայրէտտին փաշաներն և Վսեմ. Միւզիւրիս փաշան ալ ներկայ էին որոշողական ձայնիւ։

Պաղատէն եկած հեռագիր մը ծանուցանէ թէ Պաղատաի կուսակալ Ապտիւլ Բահման փաշան, որ Միւնթէֆիգ Արաբաց վրայ դնուած էր, քիչ օրէն Պաղատա կը վերադառնայ։

Թաղապլուսութեան չորրորդ շրջանակին նախագահ նախագահ Պետրոս էֆէնտին՝ Տօրմա-Պահճէի և Եէտիգուլէի կապարանները անօրէն անուանեցաւ։

Պարոնց Վ. Հ. Շահն Ազատ և Արեգական պատուանշանը պրկեց դատական նախարարութեան Միւսթէշար Վսեմ. Վահան էֆէնտիին։

Լէվգաֆի նախարարութիւնն որոշեց փոքր տուրք մ'առնուլ մրգկիթաց բակերը նոտոզ առաւտուր ընողներէն։ Այս տուրքին վարձակալութիւնն սեռերդի դրուելով՝ 1600 լիրայի եկաւ։

Երէկ Շերքէթի խայրիէի ընկերութեան բաժանորդներն առաւարական պաշտօնատունն ի ժողով գումարուելով, Շերքէթին վարչական խորհրդոյն երկու նոր անդամ ընտրելու ձեռնարկեցին։ Ի գլուխ առաւելութեամբ Մարքուսեան Վսեմ. Սիմոն պէյն և Լիսմէր էֆէնտին ընտրուեցան։

Երէկ Պէպէքի բարձանց վրայ երեք Մուհաճիր Ռոպէրթեան վարժարանին Բ. տնօրէնին վրայ յարձակելով՝ խեղճին գլուխը կտրեր են։

Կիրիտի թղթատարութեան և հեռագրաց պաշտօնեայներէն մին, կղզւոյն պահապան զօրաց յատկացեալ մեծագումար դրամ գողնալով փախած անյայտ եղած է։

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՒՊՕԼԻՍ

ԷԱՀԱՄԸ	ՈՒՄԱՒՈՒՄԷ
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	12,
Այս առաւօտ բացուեցաւ	12,
Կէս օրին	12,
Բուժելիի երկաթուղի	Փր. 36,
Թղթադրամ	Օսմ. լիր. 1175
Թրամուայ	» 350

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

10 Յունիս

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգղ. լիր.	4,20
» Փոխանակութեան	»	3, 5
Կ. Պոլսոյ Պանքային	»	7, 5
Քրէտիտ ժէնէրալ	»	3,25
Փոխ. 1863	Ֆր.	—,
» 1865	»	58,
» 1869	»	57,
» 1872	»	19,50
» 1873	»	54,50

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

11 Յունիս

Անգղ. լիրա	Դրչ.	110 7
Նարոլէոն ոսկի	»	88 2
Իմբէսիալ Ռուս	»	90 17
Ռուսական թղթադրամ	3 բալ.	51 քարիք
Գերմանիոյ	Դրչ.	51 27
Մէճիտիէի սարբերութիւն	»	6 29
Հինդնոց	»	208 30
Մէթալիք	»	211
Պղինձ	»	525
5 փարանոց	»	290

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Խաւն ժողովն երկուշաբթի օրը Պարիսաբքարան գումարեցաւ ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պարիսաբք Հօր, և հետևեալ որոշումն ընդունեցաւ.

1. Եւդոկիոյ Գաւառական ժողովոյ տեղեկագիրն, որով Տ. Մինասեան Գեր. Վահան վարդապետի առաջնորդական ընտրութիւնը կը ծանուցանէր, հաստատեցաւ; ժողովն օրինաւոր գտաւ զայն և ընտրութիւնը վաւերացուց։

2. Կուսակ անապատի միաբանութիւնը՝ վանայ նախկին Պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Տ. Երեմիա եպիսկոպոսը վանահայր ընտրած լինելով, ժողովն ընդունեց և վաւերացուց այն ընտրութիւնն. ուստի և հեռագրուեցաւ Երեմիա եպիսկոպոսին երթալ անմիջապէս ի կուսակ անապատ։

3. Բաղէշի առաջնորդական տեղապահ Աբժ. Տ. Տաճատ քահանայն հրաժարած և տեղւոյն գաւառական վարչութիւնը նոր տեղապահ մը խնդրած լինելով Պատրիարքարանէն, խաւն ժողովը Բաղէշի գանաւոր կիրօյեան Աբժ. Խաչէն վարդապետն (երբեմն Մանչէսթէրի հովիւ) ընտրեց 'ի նոյն պաշտօն։

4. Խաւն ժողովը Խարբերդի վիճակին համար ալ առաջնորդական տեղապահ ընտրեց Օրիմագիւղի քարոզիչ Աբժ. Տ. Յակոբ Ծ. վարդապետ Աշտարեան, և որոշեց հրահանգ տալ նմա, որ իրեն առաջին դարձ ընէ տեղւոյն սահմանադրական ժողովները վերակազմել և օրինաւորութեան վիճակին վերածել։

5. Եդեսիոյ Թեոդոս եպիսկոպոսն իւր խոստմանց հակառակ ցարդ Պոլիս դալն ուշացուցած, և իրեն դէմ նորանոր դանդաղներ յարուցած լինելուն պատճառաւ, ժողովն որոշեց յանուն վարչութեան խիստ ազդարարութիւն մը դրել յիշեալ եպիսկոպոսին։

6. Ամասիոյ և Մարզուանու միացեալ վիճակաց նոր առաջնորդի ընտրութիւնը փութացնելու համար հեռագիր մ'ուղղուեցաւ առ տեղապահ Եդեսիոյ Սրբազան և առ ժողովս տեղւոյն։

7. Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան վերաբերեալ 5-6 վիճակներ առանց առաջնորդի մնացած լինելով, և խաւն ժողովը նկատելով որ Պատրիարքարանի կողմէ ղրկուած եկեղեցականք չեն ընդունուիր Ս. Կաթողիկոսէն և մէկ մէկ պատճառաւ կը ճանաչուին, նկատելով նաև որ Ն. Սրբազնութիւնը կեդր. վարչութեան կողմէ Կիլիկիոյ վիճակաց նոր կառամանի արուած սահմանադրական հրահանգին դէմ դիմադրութիւններ կընէ և տեսակ մ'անկախութիւն կամ ինքնօրինութիւն կը պահանջէ Կիլիկիոյ կաթողիկոսարանին համար՝ հակառակ այն խոստմանց՝ զոր իւր ընտրութեան վաւերացումէն յետոյ տուած էր կեդր. վարչութեան, համակերպելու Պատրիարքարանի ընելիք սեռերէնութեանց, այս նկատումներով խաւն ժողովն որոշեց յատուկ նամակ մը գրել Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին՝ ի պատասխանի նորա դիտողութեանց, յիշեցնելով նմա իւր նախկին խոստմնադիրն, և պատասխանատու համարելով զինքը՝ եթէ չկատարեալ Կիլիկիոյ վիճակաց ներկայ դժբաղդ կացութիւնը դարմանել ըստ սահմանադրական հրահանգաց կեդր. վարչութեան։

8. Տիգրանակերտի Գաւառական և Քաղաքական կրկին ժողովոյ վերակազմութեան նկատմամբ եկած տեղեկագիրն օրինաւոր գտնելով՝ խաւն ժողովն որոշեց վաւերացնել նոր ընտրութիւնները։

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

Երբեմն առերևոյթս կարևորութենէ զուրկ իրողութիւններ քաղաքական կերպարանք կրնան առնուլ։ Անցեալ շաբաթ Եգիպտոսի նախկին խեդիվն Հարէմին քանի մը տիկնանց Նաբոլիէն մայրաքաղաքս գալու դիտաւորութիւնը Պերլինի դեսպանախորհրդէն ոչինչ նուազ զբաղեցուց կայսերական պալատն և Բ. Դուռը։ Կայսերական յատուկ շոգենաւ մը զրկուեցաւ յիշեալ տիկնանց մայրաքաղաքս ուղևորութիւնն արդիլելու համար։ բայց որովհետև իտալական նաւ մը նստած էին, կ'ըսուէր թէ Իտալացի նաւապետն իւր շոգենաւուն մէջ այցելութիւն չընդունիր, և կը պնդէ եղեր որ եթէ Եգիպտացի իշխանուհիները պահանջեն, զիրենք ըստ իւր յանձն առած պայմանին մինչև Կ. Պոլիս պիտի բերէ, նաւակով մը դուրս պիտի հանէ, թողլով որ այնուհետէ կառավարութիւնն ինչպէս կուզէ՝ այնպէս վարուի անոնց հետ։

Այս տիկիններուն ուղևորութիւնն երկար բանակցութեանց առիթ տուած էր։ Անցեալները նաբոլիի լրագրերէն մայրաքաղաքիս Սթամպուլ լրագրին մէջ քաղուած մը տեսանք, ուր կը պատմուէր թէ Իսմայիլ փաշայի Հարէմին հարճերէն ոմանք փախած և Եւրոպայի երիտասարդաց հետ ամուսնացած էին։ Այսէց աւելին կար։ Նաբոլիի ընդհանուր դատախազը նկատելով որ Իսմայիլ փաշային Նաբոլիի մօտ Ֆաւորիթա անուն ապարանքին մէջ՝ վանդակաւոր պատուհաններու ետին փակուած խումբ մը կանայք կան, դատարանին ուշադրութիւնը պիտի հրաւիրէ եղեր ամբաստանագրով մը, առարկելով թէ այսպիսի «ապօրինաւոր բանտարկութիւն» մը ներելի չէ, ըստ երկրին օրինաց։ Սթամպուլ ուժգնապէս կը փաստաբանէր որ հրաման արուի նախորդ Խեդիվին իւր Հարէմն Խալամ երկիր մը զրկելու։

Անդրդիական լրագրաց մի հեռագիրը կը պատմէր թէ նոյն ինքն Իսմայիլ փաշան Բ. Դրան դիմելով հրաման խնդրած էր որ իւր Հարէմն Խալամ երկիր մը զրկէ, Եգիպտոս կամ Թուրքիա կայսերական կառավարութիւնն ալ Եգիպտոս զրկելու տրամութիւն տուած էր։ Բայց հետաքրքրութեան արժանի դէպք։ Նոր Խեդիվ Թէվֆիք փաշան իւր հօրն ընտանիքը չընդունիր երբեք, առարկելով թէ Բ. Դրան հրամանն Եգիպտոսի ներքին գործոց միջամտութիւն կ'ենթադրէ։ Իսմայիլ փաշան՝ ճարահատեալ՝ Բ. Դրան հեռագրաւ խնդրեր է որ իրեն արտաքսութիւն չնորհուի Կ. Պոլիս գալով Խալիֆային պաշտպանութիւնն հայցելու, և երբ պատասխան առեր է որ եթէ Կ. Պոլիս գայ, անմիջապէս ետ պիտի ճանաչուի, խնդիրը Պաղատատի, Թունուզի, Ֆէսի և մինչև անգամ Թէհրանի իւլեմներուն ներկայեր է, իբր թէ Խալիֆայն իւր պաշտպանութիւնը զլացեր է Իսլամի մը։

Դաղղիական Թան լրագրին այս պատմութեան մէջ քանի մը սխալ կը տեսնէ, և զայն հետեւեալ կերպիւ կ'ուղղէ։

Իսմայիլ փաշան երկար և տարաբնոյն բանակցութիւններ ըրած էր իւր ընտանիքն ոչ թէ Եգիպտոս՝ այլ Կ. Պոլիս զրկելու համար, և հուսկ ուրեմն երեք նամակ գրած է եղեր, մին վեհ. Սուլթանին, մին Շէյխիւլ-Իսլամին, և երրորդն առաջին նախարարին։ Այն նամակներուն մէջ կը յայտնէ թէ Խալիֆայն՝ ըստ անյեղլի սկզբանց Շերիի՝ չկրնար Իսլամ երկիրը փակել Իսլամի մը դէմ, հետեւաբար կայսերական դրութիւնը կը հայցէր՝ իւր ընտանեաց Կ. Պոլսոյ մէջ բնակութեան հրաման տալու համար։ Այն խնդրանաց 'ի պատասխան, ծանուցուեր է Իսմայիլ փաշային թէ արդարև իւր ընտանիքը չկրնար այլ եւս Իտալիա բնակիլ, թէ հետեւաբար Խեդիվ Թէվֆիք փաշային հրաման տրուած է յատուկ շոգենաւ մը ղրկելով զայն Եգիպտոս տանելու։ Բայց Թէվֆիք փաշան Բ. Դրան հրամանն իւր ներքին գործոց միջամտութիւն համարելով չընդունեց. Իսմայիլ փաշան նորէն Բ. Դրան դիմեց, որ ներկայ Խեդիվին հետքանակցութեան մնաց։ Իսմայիլ փաշան կը պնդէր թէ արդարութեան պահպանութիւնն Աստուծոյ կողմէն Խալիֆային յանձնուած կրնալով, ըստ օրինաց Իսլամութեան, անոր հրամանը չկրնար վիճաբանութեան ենթարկիլ, այլ պէտք է հնազանդութեամբ ընդունուի։

Խնդիրն այս կէտն հասած էր, երբ կ'երևի որ Իսմայիլ փաշային համբերութիւնը հատնելով իւր ընտանիքն Իտալական շոգենաւ մը դրեր և մայրաքաղաքս յղեր է. բայց կայսերական կառավարութիւնն իւր բոլոր զօրութեամբ դէմ կեցաւ ասոր, և միայն արտօնութիւն տուաւ որ նախկին Խեդիվին ընտանիքը Լեմնոս կամ Բիոս կղզին ընակի։ Վերջին լուրերուն նայելով՝ Եգիպտացի տիկնայք Կ. Պոլիս դալու կը փափաքին եղեր։

Եւրոպական թերթերու խօսքին նայելով, Իսմայիլ փաշան իւլեմներու դիմելով ֆեթվա մ'առած է. զեր թէ ինք անժխտելի իրաւունք ունէր Խալիֆային արդարութիւնն հայցելու, թէ անոր տուած հրամանին անդրադարձութիւնն և բանակցութեան ենթարկութիւնը Խալիֆայութեան արժանապատուութեան մեծ հարուած մ'են և դիտողութեան արժանի են Շերիի ընկերութիւնը պահպանելու պաշտօն ունեցող անձանց կողմէն։

Այս միջադէպը տակաւին դադրած չէ և հաւանական է որ Եգիպտոսի մէջ հետևանք ունենայ։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ

Դ.

Հայաստանի Հայ գիւղացիներն աղատելու է այս աղետալի վիճակէն, որ արդէն շատ տուներ քանդած է, և որ՝ եթէ չարունակէ՝ անոնց բացարձակ կործանումը պիտի նշանակէ, ինչպէս եղաւ մինչև ցարդ. զի այս միամիտ գիւղացւոյ վաշխառուաց երեսէն տեսածը տնտեսագիտական ամեն բարգաւաճումի կասեցնելու զօրեղ միջոց մ'է. և մի մեծ պատճառն է այն աղքատութեան և թշուառութեան, որոյ մէջ կը տխրիմք տեսնելով Հայաստանի Հայ գեղացիներն։

Ինչ որ տարւոյս սկիզբը «Հողատիրութիւն ի Հայաստան» և «Երկու դրութեանց մին» խորագրով կարդ մը յօդուածոց մէջ (1) համառօտիւ առաջարկեցինք այս վիճակին դարման տանելու համար, նոյնն այս անգամ ալ աւելի ընդարձակօրէն բացատրել թերևս անօգուտ չլինի։ Գոհութեամբ տեսանք որ մեր այն ժամանակ ըրած առաջարկութիւնները լաւ ընդունելութիւն գտան Հայաստանի վիճակին տեղեակ անձերէ, և ասոր իբրև ապացոյց, բաղում նամակներ ալ եկած են մեզ, որոց մի քանին Մասիսի էջերուն մէջ հրատարակեցան արդէն։ Այն յօդուածներուն հրատարակութենէն երկու ամոյ չափ եաքը, Մշոյ պատուաւոր աղդայնոց կողմանէ խնդրագիր մ'եկած է Ս. Պասքիարք Հօր, յորում մեր ըրած առաջարկին ոյժ արուած է աւելի մանրամասն բացատրութեամբ։ Այս խնդրագիրն որ 1880 փետր. 16 թուականը կը կրէ, Հայաստանի խորերէն եկած ձայն մ'է, որ ինչ ինչ միջոցներ կ'առաջարկէ այն Հայ գեղացւոյ տնտեսական դրութեան բարւոքման համար, որոյ վիճակը բովանդակ աղգին խորին ուշադրութեան ներկայելու նախաձեռնութիւնն ընել փորձեցինք։

(1) Մասիս, 1879 դեկտ. 18 և 19, և 1880 յունվար 4։

գիրը բաւական երկայն է. բայց կարևորութիւնը նկատելով, դլխաւոր մասերն ամբողջապէս կ'օրինակեմք հոս.

«Աղդասէր Ս. Հայր, մեղնէ լաւ դիտէք որ Աղգի մը յառաջդիմութեան էական տարերքն են ժողովրդեան բարոյական և նիւթական վիճակներն։ Հոդ տանիլ միայն՝ դանցառութեան տալով միւսն, առ երևոյթ յառաջխաղացում մ'է միայն և վերակենդանութեան սայլին անիւներէն միայն մին պատրաստել ըսել է։ Աղդային ընկերութիւնք Հայաստանի թշուառ մանկտւոյն լոյս և կրթութիւն տալ յանձն առած են և կը կատարեն ազդին օժանդակութեամբ. սակայն ներեցէք մեզ, Ս. Հայր, ըսել թէ լոկ ուսմամբ չպիտի կարողանայ Աղգը մեր փափաքածին չափ յառաջդիմել և վերածնիլ՝ եթէ «հա՛յ հա՛յ» կ'աղաղակէ, երբ նիւթապէս կործանուելով և օրապահիկէ զրկուելով, դերի և սարուկ կը դառնայ այլոց։ Լաւ ուսեալ, բայց քսակը բոլորովին դատարկ, ամբարանոցն և մառանը յուսալեաց ի սպառ թափուր, ափ մը հողի և շատ բանի կարօտ, բայց ամեն բանէ զուրկ և ընտանեօք ծանրաբեռնեալ և անկեալ Հայն ի՞նչպէս պիտի վերածնի։ Տխուր է, Ս. Հայր, Հայուն վիճակն Հայաստանի մէջ. ամեն տեղ կը տեսնուին թշուառութիւն, զրկանք, աղքատութիւն։ Հայն իւր ընտանիքէն տարիներով հեռի ապրելու, կամ լաւ ևս է ըսել՝ փտելու դատապարտուած, իւր սեպհական արտն և ուրիշ հողերը Թուրքին, Քուրդին կամ անխիղճ աղդակցին զիջանելու ստիպուած, ծանր պարտուց ներքև ընկճուելով, դանոնք վճարելու համար պանդխտութեան դիմած է։

«Բոլոր այս չարեաց առաջը, Ս. Հայր, մասամբ իւիք և 3–4 տարիէն բոլորովին կառնուի Աղդային փոխատու Դրամատուն մը հաստատելով դրամատէրերէ, որք թէ՝ իրենք չահին և թէ՝ իրենց Հայաստանի թշուառ աղդայինք։

«Ահա ի՞նչպէս։ Հայաստանի Հայ ժողովրդեան թշուառութեան, պանդխտութեան և հողավաճառութեան գլխաւոր պատճառն են աղքատութիւնն եւ ծանր վաշխով անխիղճ վաշխառուներէ փոխառութիւն ընելն։ Այս պատճառն ունին նաև Մշոյ դաշտէն դատ, Վանայ, Խնուսի, Խլաթայ, Պուլանըխոյ, Մանազկերտի, Ալաշկերտի և Պայազիտի թշուառ Հայ գիւղօրէք, որոց վիճակը, Սրբազան Հայր, ուշի ուշով քննած և տեսած եմք, և միայն դարմանը՝ դպրոցները չմոռնալով հանդերձ՝ գո՛նէ Մշոյ մէջ առ այժմ տասն հազար ոսկւոյ դրամագլխով փոխատու դրամանոց մը հաստատելն է։

«Կ'արժէ որ այս դրամատան հաստատման եղանակին և գլխաւոր պիտոյից վրայ քիչ մ'երկարեմք։

«Հայ գիւղացին վարուցանի ժամանակ չունենալով սերմ, ուստի սերմնցու դնելու և արքունի ծանր տուրքերը վճարելու համար, ի ըսկզբան կ'սկսի անիրաւ վաշխառուէ մը փոխառութիւն ընել 100ին 100 և շատ ժամանակ ա՛լ աւելի տոկոսով։ Գիւղացին կը դողայ, կը սոսկայ մինչև իսկ փոքրիկ փոխառութեան մը ժամանակ, զի կ'ղգայ թէ պիտի կործանի ապագային, բայց իւր արտն անմշակ չթողու հոդն և հարկահան ոստիկանին... ոստիպումները կը մղեն զանի անդութ դահիճին՝ այսինքն վաշխառուին առջև, որում խեղճ գիւղացին «Մերէպէ» կը լինի յաւիտեանս յաւիտենից իւր ամբողջ ընտանիքով, արտերով, եղներով, ևայլն, ևայլն։

«Խեղճ գիւղացին ամարան կիզիչ արևին կիզիչ ճառագայթներուն տակ իւր ընտանիքով կը տառապի և իւր քրտամբք զերկիրը կ'ոռոգէ, «կալոց» կընէ։ Բայց ահա վաշխառուն կամ իւր սպասաւորը մահուան հրեշտակի նման խեղճ երկրագործին գլխուն կը տնկուի, կ'ուտէ, կը խմէ, և նորա ամբողջ ընտանիքը չարաչար կերպով իրենց ծառայեցնելէն յետոյ, կը բաժնէ իրը վարձ իւր տուած ստակին բերքին կէսը, տերութիւնը կառնու իւր տասանորդն առաւել չափով, Քուրդը կը յափշտակէ հայհոյանաց և սպառնալեաց քաղաքավարութեամբ։ Հայ երկրագործը շատ անգամ, Սրբազան Հայր, իւր կալոցին հետևեալ օրն իւր օրապահիկ անդեան համար չունենար և ոչ մի հատ ցորեան։ Սարսափելի՞ է այս։ Դիտեմք, դժուարին պիտի լինի Ձեզ հաւատալ, սակայն ըստ ծնիս մեր ամենօրեայ լսածն ու տեսածն է, և զոր Ձերումդ Սրբազնութեան յայտնելու և դարման խնդրելու մի յարմար առթին կ'սպասէինք երկար ժամանակէ 'ի վեր, զոր կընեմք այժմ, փոյթ չընելով որ տեղւոյս (Մշոյ) աղայք մեզ պիտի թշնամանան, մանաւանդ Հայ ազդակիցներնիս։ Դերութեան չղթային երկրորդ օղակը կը կռի երկրագործին համար, որ շատ պակաս դնով իւր Աղային պարտական՝ եղած դումարը ցորեանի և այլն կը հաշուի «Ղէրէֆ» անուամբ, և փոխարէն դրամի՝ ցորեան և այլն կը պարտի։ Սոյա վրայ ալ պէտք է յաւելուլ նոյն երկրորդ տարուան մէջ դեղայուղն վերոյիշեալ պատճառներով ըրած ծանր տոկոսով դրամական պարտքը, և այսպէս շարունակաբար ամեն տարի երկրագործը կունենայ երկու տեսակ պարտք, մին արմատական, զոր պիտի վճարէ իւր բաժնի արմտիքով, և միւսը դրամական, նոյն տարւոյ շրջանին մէջ ըրած փոխառութեան համար, զոր պիտի վճարէ բերքին կիսովը։ Եւ որ պիտի լինի երրորդ տարուան երկրորդ դրամագլուխը արմտիքի փոխուելով, և այսպէս շարունակաբար կ'աճի երկրագործին պարտքն, այնպէս որ Մերէպայական տուրքը վճարելէն ետքը իւր բաժինն ալ կը յանձնէ Աղային և դարձեալ բաւական չլինիր։

«Այսպէս թշուառ Հայ գիւղացին անվճարելի պարտուց կ'ենթարկի և կստիպուի՝ Ս. իւր կալուածը խիստ պակաս դնով ծախել իւր Աղային (զի աճուրդէ օգուտ չկրնար քաղել գիւղացին, զի իւր Աղային Խ-ՔԷԷ համար այլք չեն կրնար յաւելում մի ընել, և այս համաձայնութիւնը կը պահեն Աղայք իրենց մէջ փոխադարձաբար)։ Բ. գիւղային կը պարտաւորի պանդխտանալ։ Գ. թէ՝ նորա ներկայութեան և թէ նորա բացակայութեան, նորա ընտանեկան պատիւը կը բռնաբարի թէ՝ Աղայէն և թէ նորա պարագայներէն և այս է միակ աղբիւր գըլխաւորապէս Հայ օրիորդաց և հարսանց հաւատափոխութեան։ Դիւղացին և իւր պարագայքը պիտի լինին մշտնջենաւորապէս դերի իւր Աղային կամ նորա պարագայից։ Համառօտակի կանցնիմք, Ս. Հայր, և չեմք թուեր ասկէց յառաջ եկած ընտանեաց մէջ բարոյական դեղծումները։

«Արդ, բոլոր այս չարեաց դարմանը կը գտնեմք փոխատու աղդային դրամատան մը հաստատութեան մէջ։ Միայն այս միջոցաւ Հայկական կալուածոց Բրդաց և Թրքաց վաճառումն, և Հայոց ընտանեկան թշուառութիւններն և պանդխտութիւնը պիտի արդելումք, և Հայոց նիւթական վիճակն ալ բարեկարդելով՝ դանոնք մարդ կոչուելու արժանի պիտի ընեմք։ Դորա փոխարէն սա առաւելութիւնն ևս պիտի ունենամք, որ Մշոյ և այլ տեղեաց Քուրդերուն, ինչպէս նաև դըժբաղդաբար կարդ մը Հայոց հարստութեանց աղբիւրը կտրելով, սոքա պիտի ստիպուին իրենց հողերը վաճառել Հայոց, որք են միակ երկրագործք Հայաստանի։ Քանոնակոյ դրամագլխով Թուրք մը, Քուրդ մը կամ Հայ մը՝ ամբողջ ընտանեօք՝ խեղճ Հայ գիւղացւոյն քրտամբք և արտասուօք կերակրուելէն վերջը մեծ հարստութիւն կը դիպէ։

«Խոնարհաբար կը կրկնեմք դարձեալ 1000 բաժինով և իւրաքանչիւր բաժին 10 Օսմ. ոսկւոյ դնով հաստատեալ դրամատեարց ընկերութիւն մը կընայ քիչ-ժամանակէն, գոնէ առ այժմ Մշոյ մէջ, 2–3 տարիէն Հայաստանի այս կարևոր մասն զարգացնել նիւթապէս, երբ միւս կողմանէ ալ Դպրոցասիրաց–Արեւելեան ընկերութիւնը նորա բարոյական զարգացման պիտի նպաստէ, Երեք և առ առաւելն հինգ տարիէ յետոյ Մուշ և իւր դաշտն ոչ զբաղամատան, ոչ ալ Դպրոցասիրաց–Արեւելեան ընկերութեան պիտի կարօտին, որով ընկերութիւնն և դրամատունն իրենց գործունէութիւնը այլ տեղ պիտի տանին։ 15 առ 100 տոկոս մը մեծ օրհնութիւն պիտի համարուի այս ժողովրդեան համար, որդ 12 առ 100 դրամատեարց տրուելով 3 առ 100 վարչական ծախուց կը յատկացուի. մինչև 20 առ 100ն իսկ մեծ բարիք մ'է դարձեալ և օգնութիւն այս տառապեալ ժողովրդեան՝ 100ին 100 և աւելին բաղդատմամբ։ Ասկից զատ, դրամատեարք իրենց գըրամոց տոկոսիքն ապահովաբար քանո՛ և իցէ արժեթղթերէ և Պանքաներէ ստանալնէն յետոյ, Աղդին նիւթական զարգացման ալ մեծապէս պիտի նպաստեն։ Պանքան դիւղացւոց օգնելէն յետոյ, աւանաց մէջ հայ վաճառականութեան մի մեծ զարկ պիտի տայ առևտրական տեսակէտով, խակ ժողովրդեան աչքը պիտի բանայ, ամեն կարդի կալուածք պիտի արժէքաւորին և իրենց ստացողին օգուտ հայթայթել պիտի սկսին, աղդային ամեն հաստատութիւնք պիտի նպաստին, երբ ժողովուրդն արդէն երկու մասամբ ալ զարգացած լինի. չմոռնամք որ Օսմանեան կառավարութիւնն ալ իւր օգուտներն և շահերը պիտի ունենայ սոյն կարգի հաստատութեանց մէջ։»

Այսպէս կը գրեն ահա Մուշէն պատուաւոր աղդայինք ոմանք, որոց ստորագրութիւնները բնականաբար չեմք ուզեր հրատարակել այն պատճառաց համար իսկ՝ զորս ամեն ընթերցող կրնայ դուշակել սոյն հանրագիրն ուշադրութեամբ կարդալով։ Այս աղդայինք, իրենց առաջարկած դրութեան օգտակար լինելուն գործնական ապացոյցը տալու համար, իրենք իսկ սկսած են բաժին դրուիլ, և հանրագրին տակն արդէն ութ բաժին կը տեսնեմք, որ 80 ոսկի կը ներկայէ՝ առաջարկեալ դրամատան կազմութեան և հաստատութեան համար։

Նոյնպէս, քանի մը տարի առաջ «Տնտեսագիտական Միութիւն Հայոց» անուամբ ընդարձակ և զօրաւոր ընկերութիւն մը կազմելու ձեռնարկ մ'եղաւ, որ կարծեմք թէ եաքէն փափաքեալ ազդեցութեամբ չչարունակուեցաւ, և որոյ նպատակն էր ազգին այսպիսի տնտեսագիտական պիտոյից հսկել։

Ինչ ձևի ներքև ալ լինի, Մշոյ ազդայնոց առաջարկած տնտեսագիտական գործողութիւնն, որոյ կարևորութիւնը մեք խակ ասկէ եօթն ամիս առաջ կը փաստաբանէինք, ամեն կողմէ զօրեղ համակրութիւն և աջակցութիւն գտնելու արժանի գործողութիւն մ'է։ Բայց, ինչպէս որ մինչև ցարդ նոյն նիւթին վրայ գրուածներէն կրցած է հասկցուիլ, այս այնպիսի բան մ'է, որ անսահման կերպիւ չկրնար յետաձգիլ և սպասել որ 1000 բաժին ըստորագրուելով ընկերութիւն մը կազմուի, թերևս շատ կ'երկարի։ Կէտ մը կայ սակայն, որոյ վրայ այժմէն կրնամք պնդել. ընդհանուր գործողութիւն մը կրնայ շատ յապաղիլ, և թերևս այնչափ ազդու չլինիլ. խակ անհատական գործողութիւնք աւելի դիւրաւ կրնան 'ի գլուխ հանուիլ։ Այլ և այլ Հայ վաճառականք և դրամատէրք, առանձին առանձին, կամ մի քանի անձանց հետ միաբանելով, Հայաստանի զանազան կեդրոններուն մէջ, ինչպէս, ի Մուշ, յԵրզնկա, ի Վան, ի Բաղէշ կամի Կարին կրնան քանի մը հազարական ոսկիներով փոխատուութեան սնտուկներ հաստատել իրենց անձնական հաշուոյն համար։ Քանի որ իրենց գործողութեան կեդրոնը քաղաքաց մէջ է, ապահովութեան միջոցներ դիւրաւ կրնան հայթայթել։ Այսպիսի ձեռնարկութիւն մը լոկ ազդասիրական չպիտի լինի, այլ դիւ-

---

Մ. Գ.

գրին է ցուցնել թէ ազգով շահաւոր նոր աղբիւր մ'եւս կրնան ստեղծել։ Այդ փոխատուութեան մասուկներէն հայ գիւղացւոց փոքրիկ փոխատուութիւններ պիտի լինին այնպիսի տոկոսներով, որք թէ՛ փոխառուաց եւ թէ՛ փոխատուաց համար յոյժ շահաւոր են, եւ փոխատուք իրենց փոխ տուած դրամն անմիջապէս պիտի ապահովեն յերաշխաւորութիւն առնլով փոխառուին ամեն հատատուն ինչքերն, կալուածներն, օրինակի ազագաւ։ Գիւղացին հաշիւ եւ կանոն գիտցող դրամատերի մը հետ գործ տեսնելով, արդի փաշխառուաց շատ մը կեղեքումներէն ազատութիւն պիտի գտնէ, եւ հանդարտ սրտով իւր գործն յառաջ պիտի կրնայ տանիւսկ դրամատէրը։ Պոլսոյ մէջ եղածէն շատ աւելի տոկոս մը պիտի կրնայ ստանալ առանց անիրաւութիւն ըրած լինելու զգացման։ Մի եւ նոյն փոխատուք քիչ շատ դիւրակեաց վիճակի մէջ գտնուող գիւղացւոց եւ քաղաքացւոց խնայողութեանց արդիւնքն ալ պիտի կրնան աւանդ ստանալ շահաւորելու համար, եւ այս աւանդատէրերուն փոքր տոկոս մը յատկացնելով, իրենք անոնց դումարներն աւելի շահաւոր կերպիւ պիտի կրնան գործածել իրենց հաշոյն համար։ Վերջապէս, կարդ մը դրամական գործողութիւնք կան, զորս կատարելով, թէ՛ իրենք իրենց դրամագլուխներուն, թէ եւ փոքր լինին, օգտակար գործածութիւն մը գտած պիտի լինին, եւ թէ՛ իրենց շուրջը գտնուող Հայաստանցի ժողովուրդը, մանաւանդ գեղացիք, մեծ օգուտ պիտի քաղեն։ Այսպիսի գործողութիւններ կատարելու համար փոխանակ ընդարձակ ընկերութեանց կազմութեան սպասելու, ամեն Հայ վաճառական կամ դրամատէր կրնայ Հայաստանի այլ եւ այլ գաւառաց վիճակին անձամբ տեղեկանալով, անհատաբար, կամ միայն քանի մ'ընկերաց հետ գործել Հայաստանի այն մասին մէջ, զոր ամենէն յարմար գտնէ։

Մեր նպատակն է գործողութեան նոր եւ շահաւոր դաշտի մը վրայ իրենց ուշադրութիւնն հրաւիրել, փափաքելով որ Հայ գիւղացւոյն տնտեսական վիճակին բարւոքումն ո՛չ թէ իբրեւ ողորմութիւն լինի, այլ կարդ մը գործողութեանց արդիւնք, որոյմէ երկու կողմն ալ հաւասարապէս օգտին։ Այս համոզմամբ, մեր եւ Մշոյ պատուաւոր ազգայնոց առաջարկն ամեն կարող ազգայնոց խորին ուշադրութեան կը ներկայացնենք, մեզ վերապահելով յաջորդ յօդուածի մը մէջ աւելի մանրամասնօրէն խօսիլ սոյն կենսական խնդրոյն վրայ։ Բ.

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԵՒ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԱՑ ԿԱԼՈՒԱԾՈՅ ԽՆԴԻՐ

Աղէքսանդրիայէն կ'իմացնեն մեզ թէ՝ Յակոբեան Վսեմ. Թագաւոր փաշայի հոգատարութեամբ յանձնաժողով մի հաստատուելով Հայաստանի տուելոյ համար բաւական առատ դրամագլուխ մի գոյացեր է։ Կը յուսամք որ յիշեալ յանձնաժողովոյ միջոցաւ կատարուած հանգանակութեան արդիւնքն հանդերձ նուիրատու բարերարաց անուանց ցուցակաւ կարենամք հրատարակել ի մօտոյ։

Նոյնպէս կ'իմացնեն թէ՝ Վսեմ. Թագաւոր փաշայի միջամտութեան շնորհիւ, Երուսաղէմի Միաբանութեան Ներկայացուցիչ Դեր. Սիմէօն եպիսկոպոս յաջողեր է Աղէքսանդրիոյ մէջ դտնուած Երուսաղէմի կալուածոց տէր ըլլալ 1880 մայիս 25ին, ճիշդ այն պայմանաց համեմատ՝ որ 1869 ապրիլ 23 և 25 թուականներու դաշնադրութեամբ հաստատուած են ի մէջ հանգուցեալ Դեր. Իգնատիոս և Դեր. Սիմէօն եպիսկոպոսաց, Վսեմ. Թագաւոր փաշայի նախագահած ժողովոյն և ազգայնոց։ Յիշեալ պայմանաց համեմատ նոյն կալուածոց մի մասն Աղէքսանդրիոյ ազգային ներկայացուցչաց, դպրոցի և աղքատաց խնամատարութեան տեսչականութիւն լինելու համար Դեր. Սիմէօն եպիսկոպոս Ս. Երուսաղէմի Միաբանութեան կողմէ Վսեմ. Նուպար փաշայի անուան «միւլք» ըլլալու «թագրիր» տուեր է, և իբրև ապահովութիւն Վսեմ. Նուպար փաշան ապագային մէջ յիշեալ «միւլք» կալուածքն Աղէքսանդրիոյ Հայոց ներկայացուցչաց անուան գրաձուելու համար պէտք եղած ապահովագիրն ազգին տուեր է։

Ուրախ եմք մեծապէս տեսնելով այս Վսեմ. Թագաւոր փաշայի միջամտութեան շնորհիւ, և Դ. Սիմէօն եպիսկոպոսի անխոնջ աշխատութեամբ սոյն կնճռալից խնդիրն օրինաւորապէս լուծուելուս յօդուտ Ս. Երուսաղէմի Միաբանութեան և Աղէքսանդրիոյ ազգային ներկայացուցչաց։ Ա.ԶԼԱՅ

ԱՆՁՆՈՒԷՐ ԸՆԿ. ԶՄԻՒՌՆԻՈՅ

Անցեալ ամսոյ 25ին կիւրակէ քաղաքիս Անձնուէր ընկերութիւնը իւր հաստատութեան 8րդ տարեդարձը կատարեց Ս. Մեսրոպեան վարժարանի սրահեղը, ուր բազմաթիւ ազգայինք, 2 սեռէ ներկայ գտնուեցան։ Ս. Պատարագի աւարտումէն յետոյ, երգեցիկ մանկունք՝ ձայնաւոր վարժապետին հսկողութեան ներքև Ազգ. երգեր երգելով եկեղեցիէն վարժարանը եկան։ Քաղաքիս Ս. Առաջնորդն, ինչպէս նաև Ազգ. վարչութեան, Ուսումն. խորհրդոյ և Կրօն. ժողովոյ պատուարժան անդամներէն ոմանք իրենց ներկայութեամբ աւելի փայլ տուին հանդիսին։

Անձնուէր ընկերութեան տնօրէն խորհրդոյն յարգոյ անդամները, նոյն ընկերութեան դիշերեայ վարժարանի դասատուք և աշակերտք հանդիսավայրը պաշտօնապէս կերևէին հանդիսականաց։

Հանդէսը սկսաւ նախ երաժշտական քաղցր նուագներով, որուն յաջորդեց ընկերութեան տեղեկագրերն ընթերցումը, զոր նոյն ընկերութեան առենադպիր Պ. Մ. Բէշիշեանը կարդաց։ Ապա ընկերութեան յառաջադէմ աշակերտները քանի մը ճառերախօսանեցին, որոնք ազգային երգերով և երախտագիտական նուագներով կընդմիջուէին։ Հանդէսը աւարտեցաւ Ս. Առաջնորդի քաջալերական խրատ-խօսքներով առ ընկերութեան անդամս, որպէս զի իրենց ազգօգուտ նպատակին մէջ յարատևեն, և յորդորելով ղհանդիսականս որպէս զի իրենց նիւթական ու բարոյական օժանդակութիւնը չխնայեն այդ ընկերութեան յառաջդիմութեան համար, և իբրև դրական իր համակրութեան առ այդ ընկերութիւնը՝ նախ Նորին Սրբազնութիւնը իր նուէրը արձանագրեց ընկերութեան տումարին մէջ, որուն հետևեցան հանդիսականք և 30 Մէճիտէն աւելի դրամ հանգանակուեցաւ։

Մեր յառաջիկայ թերթով պիտի հրատարակենք Անձնուէր ընկերութեան տեղեկագիրը, հաշուեցոյցը և նուիրատուաց ցուցակը։

Ա.ԶԼԱՅ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

ԹԷՀՐԱՆ

8 մայիս 1880

. . . խմբագիր.

Մենք երբեմն տեսնում ենք Ձեր լրագրի մէջ մի վաճառելի բանի ազդարարութիւն երկարօրէն տեղեկութեամբ տալը անգամէն աւելի հրատարակուած. յայտնի է դորա պատճառն, որպէս զի ամեն ոք տեսնէ, ու եթէ առաջինի մէջ չէ նկատեր, կարելի է միւս հրատարակութեանցը անշուշտ պատահի. ի՛ հարկէ հենց դա է պատճառն, երբ ազգը մի չնչին բան գնելոյ համար հարկադրեալ էք լրագրի մէջ տասը անգամէն աւելի հրատարակել զայն, ասա ուրեմն ո՞րքան հարկաւոր է արդեօք Տիկին Տիւսարի գրած խորհրդաւոր ազդու և ամենապիտանի յօդուածը կրկին և կրկին հրատարակել. նմանապէս կան երևելի ազդօգուտ և ամենահարկաւոր յօդուածներ, որ ազգի ապագայ կեցութեան կենդանութիւն և կեանք տուողներ են. նորանք ո՞րքան հրատարակել հարկաւոր է արդեօք. սակայն կը ցաւիմ որ այդպէս պատանի գրուածներ՝ ընդհակառակն մի անգամ ևք հրատարակում։ Կամ իմ կարծեցս, ինչպէս որ մարդոյս հարկ է կենդանութեան համար օրական երկու անգամ կերակրուիլ, նոյնպէս հարկաւոր է այսօր մեր ազգին այդպէս գրուածներու շարունակ կարդալն։ Թէև վաղ ժամանակէ հետ՝ ազգի բանիրուն և նորա ապագայն մտածող անձերն յորդորում էին իգական սեռի ուսման հարկաւորութիւնն և նորա օգուտներն, բայց ազգը անտարբեր էր այդ մասին, սակայն կը յուսանք որ այսուհետև աւելի ընդհանրանայ ուսումը կանանց սեռին մէջ. քանզի այժմ յորդորողներն կանայք են, որ լաւ գիտեն իւրեանց պակասութիւններն, և աւելի կարդէ նոցա գրիչը իւրեանց սեռին վրայ։ Եթէ մեր ազգը ցանկանում է ներկայ լուսաւորեալ դարու և լուսաւորեալ ազգերի մէջ անուն և համբաւ ունենալ, պէտք է վերջ տայ իւր ունեցած հին նախապաշարումներին, և իւր արդիւնաւորութենէն յառաջացած և նորա խորարմատացած վէրքերն բուժելով՝ կենդանի և առողջ մարմին լինի։ Դորա դեղ ու դարմանն ահա՝ ճիշդ այդ Տիկնոջ խորհրդածութեանց իրականութիւնն է, որոյ մէջ հարկ կը համարիմ մի դարման ևս ևս աւելացնել։ Գրեթէ ընդհանուր Պարսկահայոց մէջ՝ ի վաղուց անտի մի վատ աւանդութիւն է մնացած (կարծեմ՝ որ շատ տեղեր ևս լինի այդ անպիտան սովորութիւնն) որ նորածին երեխայն դեռ օրարանի մէջն եղած ժամանակ նորան շուտ քնացընելու համար մայրը տեսակ տեսակ այլանդակ հրեշների անուններ տալով կը վախցնէ երեխայն, որպէս զի շուտ քնէ. մի քիչ մեծանալուց յետոյ դարձեալ զանազան տեսակ անուններ տալով կամ անճոռնի և այլանդակ ձայներով կը վախցնեն որ չարութիւն չանէ կամ չըլայ, խիստ կարգիլեն նորան որ տունէն դուրս միայնակ չգնայ, նոյնպէս կը վախցնեն ասելով թէ Քուրդը, Արաբը, Դարվիշը քեզ կը տանի, նա մանաւանդ սատիկ արդիւնաւոր է երեխային գիշերն մութ տեղեր և սենեակներ չըգնայ, նմանապէս կ'ասեն դև կայ կամ սատանայ և դժոխք կան այնտեղ. ի՞նչ է դորա պատճառն—չգիտեմ. շատ հետաքրքիր լինելով՝ այսքանն կարողացայ իմանալ թէ լաւ չէ երեխայի մութ տեղ դնալն, երեխայի փոքր ժամանակը փոխանակ քաջալերելոյ զայն, որ սրտով և անվախ քաջ միանձ լինի, ընդհակառակն տեսակ տեսակ հրեշների անուններ լսելով լինում է վախկոտ և երկչոտ մի անձն. այսպիսիներէն ի՞նչ ապագայ պէտք է յուսալ. ես այս բանի հետևանքը վատ տեսնելով՝ սկզբանէ արգելեցի մեր տանը եղելոց որ բնաւ երեխաներին չվախցնեն, այդպէս այլանդակ բաներու անուն չտան, և քաջալերեն նորանք առանց ճարդի մութ տեղ գնալոյ համար. այժմ իմ երեխայքը երբէք չգիտեն վախն ի՞նչ է, տարբերութիւն չունի նոցա համար մութ կամ լոյս տեղը, Արդեօք գիտե՞ն այդ ծնողներն թէ մարդիկ վախէն ի՞նչ տեսակ տեսակ հիւանդութեանց են թակայ կը լինին և ի՞նչքան զոհեր են լինում այդպէս անհիմն դատարկ և երևակայական զրոյցներուն պատճառաւ։ Դա եւ չմոռանանք ասա յիշելոյ. մինչև օրս այս նախապաշարումը կայ մեր մէջ, որ նորածին կինը մինչ 40 օր չեն թողներ որ միայնակ լինի տանը մէջ, կամ միայնակ մի տեղ գնայ, ասելով թէ Ալը սիրտը կը տանի. այս ի՞նչ Ալ է—չըգիտենք, սակայն ո՞րքան վնասակար նախապաշարմունք է, որ մինչ օրս արմատացեր է մեր մէջ։ Կը յուսանք որ այսուհետև այդպէս նախապաշարմանց առաջքը այդ նորուս և զիանական Տիկնոջ եւ կարող առնել և նոցա սրտէն փարատել այդպէս անհիմն երկիւղներ։

Մ. Յ. ԲԱՇԻՆՅԱՆ

ԿԼԻՄՈՅԼՈՒ

3 յունիս 1880

. . . խմբագրապետ.

Վերջապէս քաղաքս ալ իւր հանգստաբերոյ գիտելի դիպաց և երևելի տեղեկութեանց լուրերն կութթենպերկեան փողոցն հնչմամբ ի լուր աշխարհի հռչակել ունի այսուհետև Ձեր ազդօգուտ թերթիցս մէջ յաստղնչականութիւն մատուցանելով զայնու մինչ սոյս վայր նա լուն կը կենար և լուելեայն կը դիտէր այլոյսը։ Ի. Պոլսոյ և Զմիւռնիոյ միջև դանուած Գեղանուն քաղաք մը է՝ այսպէս միացեալ և կղզիացեալ ինչ։ Է՞ր իւր դպիտածին Հայ որդւոյ ձեռօք ձայնատուր չլինի, և է՞ր սոքա ալ այլոյսը միշտ լսող չլինին . . . ։ Մինթէ կա՞յ դարուս մէջ ընթերցողի մը համար լրագրէ աւելի անմեղ զբօսանք մը, պիտանի, գեղանի և արժանի։ Երկրագնիս հնդից մասանց բաղմադիմի լուրերն լրագրի միջոցաւ կը հասնին ընթերցասէրի լսելեաց հաղորդուելու, կեանքն պահպանելու, միտքն մշակելու, և մինչ բանիւ՝ աշխարհային դիպաց ծանօթ փորձառու ղլինքն պատրաստելու։ Հակիրճ իմ այս խրատ ընթերցողացդ բերանօք չընթերցողաց տալէ զկնի՝ տեղական մի քանի լուրերս կը փութամ Ձեզ հաղորդելու։

— Մի քանի օր առաջ հնախոյզ Գերմանացի մ'երևեցաւ քաղաքիս մէջ, որ ասա և անդ շրջագայելով՝ ի դիր կառնոյր մանաւանդ Թրքաց դերեզմանատանց հինաւուրց արձանագրութիւնք, որոյ մէջ դտաւ կճեայ տապանաքար մը Հելլենական գրովք քանդակեալ։ Առթիւ իւրմ անդ ներկայ դտնուեցայ. հարցմանս պատասխանեց Գերմանացին թէ «այս տապանաքարը շատ հին ըլլալ կը թուի. զի Հելլենական հնաձև նշանագրեր կը կրէ, այլ երբ՞ակ որ հնախուզի մը հետաքրքրութիւնը գոհացնելու մասնայոյն կը պակսի, և «մի՛ զոք ի՛ մարդկանէ թաղել յիմ տապան» խօսքն միայն որոշ կը կարդացուի հոն»։ Գաղղիական լեզուաւ կը խօսէր Գերմանացին, թէև լեզուագէտ էր. Հայասէր ոգի մ'ունէր. Պօլսեցի Հայ ուսումնասիրաց ոմանց վրայ կը խօսէր, կը ճանչէր մանաւանդ Պ. Մինաս Ձերազը. Հայկական խնդրոյն նկատմամբ համակրական կարծիքներ կ'արտայայտէր. միով բանիւ՝ ազնուասիրտ անձ մը կերևէր։ Յաւարտ սոյն սիրալիր տեսութեան ինձ մատոյց իւր այցեւոմն. երբ ես ց'այն վայր կը վարանէի թէ ո՛ է անծանօթն. ընթերցայ անդէն՝ և տեսայ որ Պոլսոյ Գերմանական դեսպանատան թարգման Պ. Մորթմանն էր։ Յաճախ սիրալիր ընդունելութիւնը վայելեցի այս ազնիւ անձին, որ, ուրիշ ամեն գտած հնութիւնքը արձանագրելէ յետոյ, Յոյն ուղեկցի մը առաջնորդութեամբ մեկնեցաւ քաղաքէս գնալ ի Մատիթոս (Մայոսս) ուր դարձեալ հնախուզութիւն ընելով մտադիր է անցնիլ դիմաց ի Դարդանոն, և անտի երթալ ի Տրոյագա (Էսկի-Ըսթամպոլ), որ՝ ինչպէս յայտնի է՝ բաղմաթիւ հնախուզից ասպարէզ եղած է շրջակայիւքն հանդերձ։

— Երէկ երեկոյ Օսման Պապա անուն Տերվիշ մը, իւր անզգուշութեամբ Պոսիդոնի բաղնոյն զոհ կը լինի ինքնամատոյց. յիշեալն՝ Համիտիէ հիւանդանոցին սանդուղքը ծովեզր կիջնէ երկու ընկերօք լուացուելու. դլխիվայր կը նետուի, կ'աներևութանայ, մերկանալու վրայ եղող ընկերքն կը փութան յօգնութիւն, այլ ի զուր. ցուրտ դիակը կը հանուի անշնչացեալ, գլուխն չարաչար ճեղքուած. հաւանականաբար ծով նետուելուն պէս խութի մը դարնուած էր։

— Յայտնի է ամենուն թէ վերջին Արևելեան մարտն՝ իւր Արքսեան թատերախաղն համայն աշխարհի ներկայացուցեալ կը հասնէր վերջին վարագոյրն քաղաքիս վրայ փակելու. ուր, այն օրերը, մինչև 40000 զօրաց բազմութիւն մը հետզհետէ դումարուելով ահեղ տեսարան մը կը պատրաստուէր, զոր կատարեալ ներկայացուցանել կը փութային բազմաթիւ դաբթականք և Ձերքէսք, որք՝ ի քաղաքս խուժելով փողոցք և հրապարակք չէին բաւեր. դոգցես մթին ամպրոպք նախանձընդդեմ օդոյն՝ հոգոյս վրայ կը դումբէին, և կամ դոգցես թէ Հելլեսպոնտեան ներսուցին Եւրոպական ուղերաց վրայ Բարբարեան խառնակութիւն մը կը յուզուէր . . . հետզհետէ պաշտպեցաւ այս մրրկալից վիճակ, ցրուեցան դինուորական դումարտակք, գաղթականք և Ձերքեզք անցան՝ ի Զարտակ և՝ ի Լամպսակ, Փոքր-Ասիոյ մէջ տարածեցան, բայց դեռ գաղթականք մերթ ընդ մերթ կը շարունակեն դալ անցնիլ քաղաքէս Ասիոյ կողմէ։

Գալով տեղւոյս արդի զօրաց թուոյն, հաշիւ 2000ի կը հասնի, որոց հրամանատարն է Մըսթաֆա փաշա։ Մնացեալն զրկանաց արարմունքը՝ ի բաց թողլով, ներկայիս մէջ թէև զօրաց երեսէն անվնաս են բնակիչք Թերակղզւոյս, սակայն թնդանօթաձիգ դումարտակին ոսման մերթ ընդ մերթ անկարգութիւններ կը գործեն։

Զորս օր առաջ Պուլայիրի մօտ տեղ մը ասնցմէ 13 հոգի գիշերային կը յարձակին հոսուի մը վրայ։ Մարթինի հրացանք՝ ի ձեռս, անխնայ կը դանակոծեն. դտնուած սանիները և հօտէն մի քանի ոչխար առնելով մեկնելու վրայ, տեղւոյն պահակ ոստիկանը դտնելով նոյնպէս սատիկ ծեծ մը կը քաշէն, այնպէս որ խեղճը կիսամեռ կ'անկանի նոցա անողորմ հարուածոց տակ։ Թևը կոտրած, գլուխը պատռած, արիւն ժայթքելով բերուեցաւ քաղաքս. կեանքն վտանգի մէջ է։ Տեղական կառավարութեան ճգանց հակառակ՝ այսպիսի դեղծմունք դրեթէ անպակաս են։

— Տեղւոյս Հայ երիտասարդք, Թաղ. խորհրդոյ հաճութեամբ, իւրենց մէջ մնամեխուսիլ մը կազմելով ընդ նախագահութեամբ Մեծ. Գրիգոր էֆէնտի Արութեանի, թէ՛ մերաղնեայ և թէ՛ օտարաղնեայ մարդասիրաց կը դիմեն նպատակ խնդրելու յաղագս Հայաստանի սովելոյ. որոյ արդիւնքն ընդ հուպ Ձեզ հաղորդել կը խոստանամ այլով հանդերձ։ Ձեզ անձնուէր

Պարնեան

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԹԱՑՔ

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ

Ըստ Տիկին Բաբ Քարբանթիէի

—

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Նախապատրաստական առաջին ու երկրորդ տարիներու համար

Աշխարհագրութեան դասագիրքը՝ ի լոյս ընծայեալ սոյն Աշխարհագրութեան դասագիրքն, որ կրնայ իբր ընթերցանութեան դասագիրք ու՝ տարրական աշխարհագրութեանց առթիւ իբր մրցանակ ևս գործածուիլ, յարգոյ Տեսչաց, Ուսուցչաց և Հայաստանի մէջ ուսումն ծաւալելու նպատակաւ կազմեալ Ընկերութեանց աշխատութեամբ կը յանձնեմք։

Գին 3 դուրուշ

—

ԹՈՒԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Նախապատրաստական առաջին տարւոյ համար

Աշխարհագրեաց Յ. Դ. Փալատաշեան

Նշանաւոր մանկավարժ Պ. Բարոյի բազմաթիւ խնդիրներովը ճոխացեալ դասագիրքը մ'է։

Գին 100 փարա։

—

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

ՌՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Նախապատրաստական առաջին տարւոյ համար

Թարգմանեց Գ. Ա. Մաղբիեան

Գին 3 դրուշ

Սոյն և վերոյիշեալ երկու դասագրեանք կը ծախուին գլխաւորապէս Ս. Գալկաստեան գրատունը, Եէնի-Ճամի, Զիրինկիրլիք ճատէսի թիւ 2։ Կը գտնուին նաև միւս Հայ գրավաճառաց քով։

—

Advertisements referring to British or American Goods, etc., are exclusively received for this Paper at
EUG. MICOUD'S Foreign Advertising Agency 139—140, Fleet Street, London.

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇԱԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1880 ՅՈՒՆԻՍ 1 ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՆԻՍ 30

ՐՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժ.	Ե-ր-գ-ա-կ-ա-ն Ե-ղ-ա-ն	Թ.
10 45	Եկեղեցական Մէզարպուրնու. Պէսիւքաէրէ Թարապիա Եկեղէց Յ Սթէնեա. Պոյանըքէց. Ռումէլի Հիսար. Պէպէք. (Արնաւուտ դիւղի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի.)	34
11 30	Եկեղեցական Մէզարպուրնու. Պէսիւքտէրէ. Թարապեա. Եկեղ. Էմիրկէն. Ր Հիսար Պէպէք։	32
12 15	Ր Ա Գավագէն Եկեղեցական. Մէզարպուրնու. Պէսիւքտէրէ. Թարապեա. Եկեղեցի Էմիրկէն. Ր. Հիսար. Պէ-պէք.	18
1 30	Եկեղեցական Մէզարպ. Պէսիւքտէրէ. Թարապիա, Եկեղեցի. Էմիրկէն. (Ուրբաթ օրերը Ր Հիսար. Պէպէք)։	33
2 30	Եկեղեցական Մէզարպուրնու. Պէսիւքտէրէ. Թարապեա. Եկեղեցի Սթէնեա. Էմիրկէն. Պոյանըքէց. Ր. Հիսար, Պէպէք, Արնավուտքէց, Գուրուչէշմէ. Օրթաքէց. Պէշիկթաշ։	34
3 30	Եկեղեցական Մէզարպ. Պէսիւքտէրէ. Թարապեա. Եկեղ. Սթէն. Էմիրկէն. Պոյանըքէց. Ր. Հիսար, Պէպէք, Արնավուտքէց, Գուրուչէշմէ. Օրթաքէց. Պէշիկթաշ։	13
4 45	Եկեղեցական. Մէզարպ. Պէսիւք. Թարապ. Եկեղ. Միրկէն. Ր. Հիսար Պէպէք. Արնավուտքէց. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէց. Պէշիկթաշ։	25
6 15	Եկեղեցական. Պէսիւք. Թարապ. Պէյքօղ Եկեղ. Միրկէն. Գանըքա. Ր. Ա. Հիսար. Գանտիլլի. Արնավուտքէց. Զէնկէլքէց. Պէյլերպէյի. Օրթաքէց. Գուզկունճուք. Պէշիկթաշ. Իսկիւտար։	4
8	Ա. և Ր. Գավագ. Եկեղեցական. Մէզարպուրնու. Պէսիւքտէրէ Թարապեա. Պէյքօղ. Եկեղեցի. Էմիրկէն. Պոյանըքէց. Ր. Հիսար, Պէպէք, Ենավուտքէց. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէց. Պէշիկթաշ. (Ուրբաթ օրերը Սթէնեա)	20
10	Մէզարպուրնուէն Պէսիւքտէրէ. Թարապիա. Եկեղեցի, Էմիրկէն, Ր. Հիսար, Արնավուտքէց. Օրթաքէց, Պէշիկթաշ (Ուրբաթ օրերը Ր. Բ. մահալլսի)։	25
	Աբնավուտ գեղէն	
11	Արնավուտքէց. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէց. Պէշիկթաշ։	23
11 30	Արնավուտքէց, Գուրուչէշմէ. Օրթաքէց. Պէշիկթաշ. Գապաթաշ	25
12	Պէպէք. Արնավուտքէց. Գուրուչէշմէ Օրթաքէց. Պէշիկթաշ. Գապաթաշ։	19
12 45	Արնավուտքէց. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէց. Պէշիկթաշ.	2
1 30	Արնավուտքէց. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէց. Պէշիկթաշ. Գապաթաշ։	25
2 30	Ր. Հիսար. Պէպէք. Արնավուտքէց. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէց, Գուզկ. Պէշիկթաշ։ (Ուրբաթ օրերը Արնավ. դիւղ)։	17
10 45	Ռումէլի Հիսարէն ուղղակի կամուրջ։ (Ուրբաթ օրերը Արնավ. ուղղակի կամուրջ)։	19
	Ա-յ-ն-ո-ն Ե-ղ-ա-ն	
11	Պէյքօղ, Բաշապահէշ. Բիֆթիֆ փաշա մահալլսի. Գանըքա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի. Վանիքէց. Զէնկէլքէց, Պէյլերպէյի. Գուզկունճուք։	21
11	Արնավուտքէց. Վանիքէց. Զէնկէլքէց. Պէյլերպէյ. Գուզկունճուք. Գապաթաշ։	4
11 45	Պէյսիւքտէրէ. Թարապեա. Պէյքօղ, Բաշապահէշ. Գանըքա. Ա. Հիսար, Գանտիլլի. Վանիքէց. Զէնկէլքէց. Պէյլերպէյի. Գուզկունճուք Գապաթաշ։ (Ուրբաթ օրերը ժամ 12 30ին)։	17
1 30	Պէյսիւքտէրէ. Թարապեա. Պէյքօղ, Բաշապահէշ. Ր. Բ. մահալլսի Գանըքա. Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Վանիքէց. Զէնկէլքէց. Պէյլերպէյի. Գուզկունճուք. (Բացի Ուրբաթէ։	20
3 30	Պէյքօղ, Բաշապահէշ. Ր. բաշա մահալլսի Գանըքա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի. Վանիքէց. Զէնկէլքէց. Պէյլերպէյ.	32
8 45	Պէսիւքտէրէ Պէյքօղ. Բաշապահէշ. Գանըքա. Ա. Հիսար Գանտիլլի. Վանիքէց. Զէնկէլքէց Պէյլերպէյ. Գուզկունճուք. Իսկիւտար (Ուրբաթ օրերը Բիֆթիֆ փաշա մահալլսի)։	21
9 15	Վանիքէցէն ուղղակի օամուրջ։	23
	ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ	
Ժ.	Ե-ր-գ-ա-կ-ա-ն Ե-ղ-ա-ն	Թ.
12 30	Գապաթաշ. Իսկիւտար Պէշիկթաշ. Գուզկունճուք. Օրթաք. Պէյ. Զէնկ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար, Գանը Էմիրկէն, Եկեղ. Պէյքօղ Թարապ. Պէսիւք. Եկեղեցական։	4
12 45	Պէշիկ. Օրթաք. Արնավ. Ր. Հիսար, Պէպէք. Էմիրկ. Եկեղ. Թար. Պէսիւք. Մէզարպ. Եկեղեցական։	34
1 45	Պէշիկ. Օրթաք. Գուրչէշ. Արնվ. Ր. Հիսար, Պոյան. Սթէնեա. Եկեղ. Թար. Պէսիւք. Մէզար. Եկեղեցական։	19
3	Պէշիկ. Օրթաք. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար, Էմիրկ. Եկեղ. Թարապ. Պէսիւք. Մէզարպ. Եկեղեցական։	23
5	Գապաթաշ, Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչէշմէ. Արնավ. Պէպէք. Ր. Հիսար, Պոյան. Էմիրկէն. Եկեղ. Պէյքօղ, Թար. Պէսիւք. Մէզարպուրնու. Եկեղեցական. Գավազար։	20
6 30	Իսկ. Պէշիկթաշ. Գուզկունճուք. Օրթաքէց. Պէյլերպէյի. Զէնկէլքէց Արնավուտքէց Գանտ. Ր. Հիսար. Պոյանըքէց. Գանըքա. Եկեղեցական. Թարապեա. Պէսիւքտէրէ։	21
8	Պէշիկթաշ. Օրթաքէց. Արնավուտք. Պէպէք. Ր. Հիսար Միրկիւն. Եկեղեցական. Թարապեա. Պէսիւքտէրէ Մէզարպուրնու. Եկեղեցական։	19
9 15	Պէշիքթաշ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք. Ր. Հիսար Պոյանըքէց. Սթէնեա. Եկեղեցական, Թարապ. Պէսիւք. Մէզար. Եկեղեցական։ (բացի ուրբաթէ)։	34
10	Պոյան, Եկեղեցական. Թարապ. Պէսիւքտ. Մէզարպ. Եկեղեցական։ (Ուրբաթ օրերը Պէպէք, Ր. Հիսար, հանդիպելով)։	33
10 30	Պէշիկ, Օրթաք. Արնավ. Պէպէք, Ր. Հիսար, Պոյանըքէց. Էմիրկ. Սթէն. Եկեղեցական. Թարապ. Պէսիւքտ. Մէզարպ. Եկեղեցական։	18
11 10	Պէպէք Ր. Հիսար, Պոյան. Սթէն. Եկեղեցական. Թարպ. Պէսիւք. Մէզար. Եկեղեցական։	20
	Աբնավուտ գեղ	
12	Պէշիքթաշ, Օրթաքէց, Արնավուտք։	23
12 30	» »	25
1 45	Ուղղակի Ր. Հիսար (ուրբաթ օրերը Արնավուտքէց)։	17
10	Պէշիքթաշ. Գուզկունճուք. Օրթաք. Գուրչ. Արնվ. Ր. Հիսար, (Ուրբաթ օրերը ուղղակի Արնավ)։	19
11 5	Գապաթ, Պէշիկ, Օրթաք, Գուրուչ. Արնավուտ.	23
11 40	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք։	19
12	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնավուտ.	25
	Ա-յ-ն-ո-ն Ե-ղ-ա-ն	
2	Իսկիւտար Գուզկ. Պէյ. Զէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանը. Բիֆթիֆ բաշա մահալլսի Բաշապ. Պէյքօղ։	32
8 30	Գուզկունճուք. Պէյլերպէյ Զէնկ. Վանիքէց։	23
9 30	Գապաթ. Գուզկ, Պէյ. Զէնկ. Վանիք. Գանտիլլի, Ա. Հիս, Գանը. Բաշ. Պէյքօղ, Մէզարպ. Ր. Ա. Գավաք։	17
10 30	Պէյ. Զէնկ. Վանիք. Գանտիլ. Ա. Հիսար, Գանը. Զուսլուգ, Բաշապ. Պէյքօղ Թրպ, Պէսիւք։	32
11	Գուզկ. Պէյլերպ. Զէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանը. Բաշապ. Պէյքօղ։	21
11 40	Գապաթ. Գուզկ. Պէյ. Զէնկ. Վանիք. Արնավուտ.	

LOTERIE

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՍԵՐԻ

ԸՆԴ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

Այս դրամական մեծ վիճակահանութիւնն Համբուրգի կառավարութենէն ընդունուած և պետութեան բոլոր ինչքերովն երաշխաւորուած է։ 83,500 տոմակ, 41,200 վիճակ և մէկ պարգեւ։ Շահելու հաւանականութիւնն է ուրեմն խիստ մեծ է, վասն զի տոմակաց կէսին մօտը պիտի շահին բոլոր վիճակներն իրարու յաջորդող վեց բաժանմամբ կը քաշուին։ Ամենէն յաջող պարագային մէջ շահուելիք ամենէն մեծ վիճակն է

50000 ՖՐԱՆՔ

Մասնաւորապէս

Տոմակ	Ֆրանք	Ֆրանք
1	312,500—	312,500
1	187,500—	187,500
1	125,200—	125,000
1	75,000—	75,000
1	62,000—	62,000
2	50,000—	100,000
2	37,500—	75,000
5	31,250—	156,250
2	25,000—	50,000
12	18,750—	225,000
24	12,500—	300 000
4	10,000—	40,000
2	7,500—	15,000
52	6,250—	325,000

41 200 վիճակներուն դումարն է. 9,935,625 ֆրանք։

Համբուրգի ՎԱՃԱՌԹԻՆ ԵՒ ԸՆԿՊԱՆԳԱՆ իւր վրայ առած է սկզբնական տոմակաց վաճառումը։ Որոնք որ կուզեն սկզբնական տոմակներ դնել, կը խնդրուի որ ուղղակի յիշեալ Պանքային դիմեն, և յառաջիկայ բաժնին տոմակներուն համար իրենց ուղղելիք խնդիրն հընար եղածին չափ շուտով և անպատճառ Յուլիս 7 (Ն. Տ.)էն առաջ ղրկեն, վասն զի այն օրը վիճակահանութիւնը քաշուիլ պիտի սկսի ըստ պաշտօնական հիմնադրին, և սոյն քաշման համար վճարուելիք ամբողջ տոմակին գինն է

22,50 ՖՐԱՆՔ

Սկզբնական կէս տոմակներ ալ կը ղրկուին Լենդրոդին՝ 11,25 ֆրանքի։

Խնդրուած կամ ապսպրուած տոմակներուն գումարը կրնայ յանձնարարեալ (թափուտրու) դամակներով դաղղիական պանքտոմ ղրկուիլ, կամ փարիզի, Լոնտրայի, Վիէննայի կամ Գերմանիոյ վրայ փոխանակագիր քաշուիլ կամ որ և է երկրի վրայ թէմպրէ բօսթ ղրկուիլ։ Ամենէն յարմարը միջազգային (Ինթերնասիոնալ) Բօսթայի Մանտայով ղրկելն է։ Խնդիրն ստացուելուն պէս սկզբնական տոմակներն բոսթայով կը ղրկուին մէն մի գնողաց։ Նմանապէս վիճակահանութեան հիմնադիրը պիտի տեղնայ ամեն անգամ տոմակայ յուղարկման վերայ, և քաշուելէն ետքն ալ ամբոխատէր շահող թիւերուն պաշտօնական ցանկը պիտի ստանայ։

Ամեն հասած խնդիրք ճշդիւ կ'արձանագրին, այնպէս որ տոմակ ստացողայ ոչ մէկուն անունը չկրնար վախչիլ։ Ասկէց զատ, եղած վիճակները գլխաւոր լրագրաց շատերուն մէջ կը հրատարակուին։ Շահուած դրամոց դումարն անմիջապէս շահողին տրամադրութեան ներքեւ կը դրուի։

VALENTIN & Cie.

Bureau principal de Loterie

Hambourg (Allemagne)

Մեր թղթակցութիւններն Անդղիերէն, Գաղղիերէն Իտալերէն և Բորթուկալերէն լեզուօք կը կատարուին։ Արեւելից քաղաքներէն նամակները 6 օրէն կը հասնին 'ի Համբուրգ։

Steiner Bureau d'annonces Hambourg.

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԳ

Գոնիի եղբարք և Շահինի ընկերք պատիւ ունին ծանուցանել Յարգոյ հասարակութեան որ իրենց պատրաստած ընտիր ծխախոտներովը յաճախորդներն առաւել եւս գոհացնելու նպատակաւ 'ի վաղուց ասոնց ծխախոտի արուեստի մէջ հանրածանօթ Տէմիրդափուլեան եղբարց հետ ընկերացած են, որով յաճախորդք ոչ թէ միայն եէնիճէրի առաջին կարգի ծխախոտաց և սիկարներու ընտրութեամբը, այլ իրենց յանձնարարութեանց փութաջանակի կատարմամբը շատ գոհ պիտի ըլլան։

Տաճկաստանի և Եւրոպիոյ բոլոր կողմերէն ուղղեալ ամեն տեսակ և ուղուած քանակութեամբ թէ՛ տեղւոյ և թէ՛ չարդած վաճառագյանձնարարութիւնք կ'ընդունուին և անմիջապէս կը ղրկուին։

Ծանօթութիւն. Փաքէթներն իրենց նախկին անունը պիտի կրեն, բայց հինէն տարբերելու համար վրան տպագրեալ «Տէմիրդափուլեան եղբարք» պիտի նշանակուի։

Եւրոպիոյ կողմերէն յանձնարարողք կառավարութեան շնորհիւ Պոնորոյլ տուրքէ ազատ են որոյ համար 100ին 20 զեղչ կը ելլուի։

Վաճառատուներն են.

Ղալաթիա Սանտըքճըլար թիւ	130
Զընտան-Գափու Զէօմլէք. „	29
Լիմին էօնիւ „	56

և բոլոր օտար վաճառատեղիք։

Ընկերութեանս ուղղեալ նամակաց հասցէն պէտք է լինի (Տէմիրդափուլեան եղբարք, Ղալաթիա Սանտըքճըլար թիւ 130)։

Յ. Գ. Որչափ որ սոյն ընկերութիւնը հաստատած եմք այսու ամենայնիւ մեք մեր նախկին ծխախոտի գործարանը կը շարունակեմք առանձնաբար, որոյ ելից գլխաւոր վաճառատեղին է Զընտան-Գափու Զէօմլէքճիլեր թ. 29։

Տէմիրդափուլեան Եղբարք

ԻԼԱՆ

Թարիխի դարարընտան իթիպարէն, չէհրի ելքի պէն ղըյէսի թէսլիմի անպար օլընմադ, վէ ըէսմի կէօմրիւկիկէ թէյիմինէ դատար քեաֆֆէի մէսարիֆի միւթեահհիւսիւնէ տյիտ օլմադ, վէ էսմանը մադպուղ սէնէտլէրինին վիրուտի իկէ մուամէլխանին խիթամինտէ սիմ մեճիտիյէ օն տոգուզ ղրուշ հիսապիկէ հէման հարպկյէ խաղինէսինատէն վերիլմէք չարմը վէ չէրայիթի սայիրէսի իկէ մուլթապ անպարը իչին մուպայա օլընաճադ եէտի պէն գըյէսէն օն պէն գըյէջ դատար եէրլի գըրգըմը քէչի քըլընը պէհէր գըյիլէսի ալթը ղրուշա թալիպի եօհտէսինտէ օլուպ հազիրանը բումինին ալթընճը բաղար իրթէսի կիւնի թ եէքրար պիլ միւնադատ գարարը դամիսի վերիլէճէկինտէն, թէնզիլի ֆիյաթէ իթայէ թալիպի օլանլարըն վէ օն եէտինճի սալը կիւնիւ սատի օն պուչուղա գատար երիզտե պէչ թէնզիլինէ բաղիպ պուլունանլարըն հարպկյէ նէղարէթի լէվազիմաթը ումումկյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի։

9 Հաղիրան 1880

Կիրիա ճէղիրէսինտէ պուլունան ասաքիրի շահանէնին, տօգսան ալթը սէնէսի հազիրանընի՝ իպթիտասինատէն տօգսան եէտի սէնէսի հազիրանըն նիհահէթինէ գատար օն իւչմահ զարֆընտա լիւզումի օլաճագ ճէնովա վէ եա բէչիա բիրինճի իլէ քէզալիք ալասրնտան սիպիր վէ եա պէնդազի վէ եախսա տէրնէ էտաղը վէ թունա ֆասուլեասը վէ կիրիա զէյթուն եաղը վէ սօղան վէ սոսման հաթապ վէ ամերիգան դապի մէվղբիի միւնադասատ դօնբըմբշ վէ հազիրանը բումինին օն իքինճի բէնչչէնպիհ կիւնի, միւնադասաբընըն իճրասը մուդարրէր պուլընմբշ օյմադլէ, իթանէ թալիպ օլանլարըն եէվմի մէդքիւրատ վէ չէրայիթի անլամադ իսթէյէնլէրին տահա էվվէլճէ հարպկյէ նէդարէթի լէվազիմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի։

7 Հաղիրան 1880

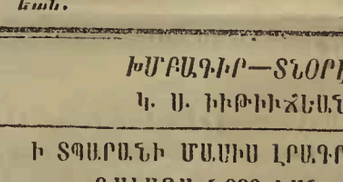

ՍՈՒԹԻՆԿ ՇԻՐՕՐ

Ցայսանի է որ երախայք ծնանելէն մինչ երեք տարեկան հասակը դրեթէ թէ չարունակ փորի ցաւ. փորհարութիւն, ստամոքսի անհանգստութիւն, անքուն մնալ, ջղային դրգռութիւն և այլն կաւնեանն, մանաւանդ ակռա հանելու միջոցին, և այս նեղութիւններն ալ աւելի կըսաստկանան ամառուան տաք եղանակին։ Սուտինկ Շիրօրը վերոյիշեալ դժուարութեանց ամենուն ալ առաջքը կառնէ ու կը բրժշկէ, որով երախան կը հանդչի ու կը զօրանայ յուրախութիւն մեծ իւր ծընողաց։ Գործածողները շատ գոհ են։ Բաղդը կրնայ փորձել զինն արժան է. նորածին երախայից կաթիլով կը տրուի, վեց ամիսէն վեր եղողին օրը երեք անուշի դրգալ։ կը ծախուի կ. Պոլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

Լրագիրս ամեն օր կը հրատարակուի՝ բաց 'ի կիրակի և տօն օրերէ։

Բաժանորդագրութեան տեղն է Ղալաթիա Սանտրդճըլար Ճատտէսի թիւ 198, Նօրօ խան Մասիսի խմբագրատունը։ Իսկ դաւառաց մէջ հետեւեալ հոդաբարձուաց դրատեղեակները.

ԿԱՐԻՆ. Յ. Յովհաննէս էֆ. Տ. Մելքիսեդեկեան.
ԵՐԶՆԿԱ. Յ. Շաւարշ էֆ.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ. Նաղարէթ էֆ. Յ. Խաթմանպուլեանց.
ՍԱՄՍՈՒՆ. Եդուարդ էֆ. Մուրատեան.
ԿԻՐԱՍՈՒՆ. Գ. էֆ. Խ. Մարմանեան.
ՌՈՏՈՍԹՕ. Արժ. Տ. Արիստակէս աւագ քահանայ Ֆէչլեան.
ԶՄԻՒՌՆԻԱ. Աբրահամ էֆ. Պէրդամալեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խորով էֆ. Էսկիճեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Ս. Էմմէթքեան էֆ.
ԵՒԴՈԿԻԱ.
ԲԱՐԲԵՐԴ և ՏԷՐՍԻՄ. Կիրակոս էֆ. Ս. Ղազանճեան.
ՄՈՒՇ. Յակոբ էֆ. Ծերունեան.
ՎԱՆ.
ԲԵՐԻՆ. Սեդրակ » Խարաճեան
ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ. Թովմաս էֆ. Թաշճեան.
ԵԴԵՍԻԱ. Գէորգ էֆ. Ոսկերչեան.
ՖՕՔՇԱՆ. Ֆէրհատ » Ս. Ֆէրհատեան.
ՏՓԽԻՍ. Պ. Նիկողայոս Տ. Ղէոնդեան.
ԿԱՂԿՈՒԹԱ. Պետրոս էֆ. Հէքիմեան.

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻԻԹԻԻՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
ՂԱԼԱԹԱ ՆՕՐՕ ԽԱՆ

"Կատարելութիւն",
ՄԱՏԱՄ Ս. Ա. ԱԼԼԷՆԻՆ
Աշխարհածանօթ Մաղ Նորոգողը
(MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Երբէք չվրիպիր Նորոգելու Աչեւոր Մաղը իր երիտասարդական գոյնին, ընծայելով անոր նոր կեանք, աճում, և փայլուն գեղեցկութիւն։ Իր արդիւնքը ստոյգ և կատարեալ է, շուտով վանելովալեորութիւնը։ Կերկ մը չէ։

Մինչ կը հաստատէ ինքնին իրը մազին բնական զօրացուցիչը։

— Ուրոյտար Վայն Կարմրագոյն Փոթոյթներուն մէջ։

Գլխաւոր Մթերանոցը (Մաղազան) է,—
114 AND 116 SOUTHAMPTON ROW, Լոնտոն, Անգղիայ։
Կը ծախուի ամեն Կեղծամավաճառներն, Ընու շահոս Իւղավաճառներն, և Անգղիացի Դեղավաճառներն։

Կ. Պոլիս Ս. Բանկիւք եղբարց քով, Ֆարմասի Պրիթանիք Բերա Մեծ փողոց և Լամբնա Բարիւէնայի քով, Անգղիական մթերանոց, Եիւքսէք Գալաբրիա Ղալաթիա,